פו א מיי' פי"ו מהלכות אבידה הל' י ופ"ד

מהלי זכייה ומחנה הלי מ

וויי בהשנות ובמ"מ סמג

עשין עד טוש"ע ח"מ סי" רסת סעיף ה וסי׳ רמג

סעיף כג: סעיף כג: פח ב ג מיי׳ פי״ז מהל׳ אבידה הל׳ יא סמג

עשין עד טוש"ע ח"מ סי

רסח סעיף ד: פט ד ה מיי׳ שם הל׳ ח

ופ״א מהל׳ זכייה ומתנה

הלכה ד ועי׳ בהשגות

ובמ"מ ופ"ד שם הל' מ

סמג עשין עד פב טוש"ע

ח"מ סי רמג סעיף כ כא

ערה סעיף כח וסי שיג

:סעיף ג

צ ו ז מיי׳ פ״ה מהלכות

מתנות עניים הל' ב:

צא ח ט מיי שם הלי י:

רסח סעיף

יפט"ו שם הלכה ח

ל) ב"ק מט: לקמן קב.קיח. חולין קמח:, ב) פחה פ"ו מ"ד, ג) מעשר שני פ"ר מ"ד, ג) מעשר שני פ"ה מ"ט קדושין כו:, ד) בכ"י נוסף: אתה כלומר לא דייקיען בעיר כדייקיען בשדה כדאמרי בשדה שכוח מעיקרו אבל שכחת פועלים לא הוי שכחה שלחת פועלים לחים שללה ולא בעיר דלא דייקינן בעיר, ה) [וע"ע תוס' יבמות יט: ד"ה גמרינן], ו) [וע"ע מוס' בעירובין מט: ד"ה ואמר],

תורה אור השלם 1 כִּי תִקְצֹר קְצִירְךְּ ושכחת בשַׁדַרְּ ַּיְּטֶּרְ וְשָּבְחְתְּ עֹמֶּר בַּשְּׂדָה לֹא תְשׁוּב לְקַחְתוּ לְגַר לַיָּתוֹם ולאלמיה יִהְיֶה לְמֵעַן יְבֶרֶכְךְּ יִהְיֶה לְמֵעַן יְבֶרֶכְךְּ אַלֹהָיףְ בְּכֹל מֵעַ*עַ*

מעשה

דברים כד

גליון הש"ם

יש"ר ד"ה ומר סבר וכו' ומשום דאין שליח לדבר עבירה. קשה לי דחס מסברת לא ידעינא דבחלר מספו מי לי שינמי לפולנו לא מקרי לדבר עבירה מהנך טעמים הנ"ל דלאו בר חיובה הו דל"ם חי בעי טביד מנ"ל באמה דלמה גם בגניבה איתרבאי חלר משום ידו ולריך באמת דוקא בעומד בלד חלירו ול"ע: תום' ד"ה ילפינן כו' מדרבנן. עיין תוס' יבמות יט ע"ב ד"ה גמרינן:

הגהות הגר"א

מום' ד"ה זכתה [א] נראה כו'. נ"ב אבל מב"ם מחלק בין ד' הרמב"ם השתמרת. שח"מ (ועמ"ש בח"מ סי רח" י"ח: אמות וחצר המשתמרת רבינו ס"ק י"ח): [ב] שם ד"ה ה"מ כו' וו"ל דה"פ כו'. נ"ב וכן פי 7"27 בפ"ג קרי״ף

רבינו חננאל

כי פליגי במציאה ר״י סבר ילפינן מציאה מגט ור״ל סבר לא ילפינן. איבעי תימא [בקטנה] כ״ע ילפינן מציאה מגט וכי פליגי בקטן ר״י יליף . . לקטז מקטנה כשם שזוכה יקסן מקסנה כשם שהכה חצירה של קטנה לקטנה כך זוכה חצר של קטן לקטן. ור"ל [ס"ל] ריבתה יקטן. זו יקס יקדיבונה התורה החצר כיד לאשה ואפי׳ קטנה אבל לקטן . . לא. איבעי תימא כ״ע לא ילפי קטן מקטנה ור׳ יוחנן וריש לקיש לא פליגי אלא ר׳ יוחנן הורה בקטנה דיש לה חצר ויש לה ד' אמות וריש לקיש הורה בקטן דאין חצירו זוכה לו ולא ד' אמות שלו כך מסקנא דשמעתא: פיסקא ראה אותן רצין אחר המציאה וכו' עד זכתה לי שדי וכתה לו שדהו: גבלי והוא שעומד בצד שדהו. ואמרי׳ אמאי צריך להיות עומד בצד שדהו ותקני

ילפינן מליאה מגט. כי היכי דגבי גט אית לה חלר לקטנה גבי מליאה נמי אית לה: ומר סבר לא ילפינן. ממונא מאיסורא וגבי ממונא חלר מאם המלא אתרבאי ואיכא למימר דשליחות הוא מומשום דאין שליח לדבר עבירה אלטריך למכתב התם: והכא בקטן °

פליגי. דלא אשכחן דרבי ביה חלר: מר אמר חדא כו'. ר"ש בן לקיש אמר לענין מציאה ורבי יוחנן לענין גט. אי נמי מר אמר קטן ומר אמר קטנה: בותנר' אחר לבי שבור. דהוא דומיא דמציאה שאינו יכול לרוך ומשתמר בתוך השדה אם לא יטלוהו אחרים: גבו' אי עומד כלד שדהו ליו. דעכשיו היא משתמרת על ידו: עומר שיש לי בשדה. שהנחתיו שם מדעתי וסמכתי על הפועלים שיביאוהו ופועלים שכחוהו: לא יהא שכחה. אם חזר ושכחו: בשדה ושכחת. אם שכחתו בבואך מן השדה הוי שכחה ולא ששכחתו משנכנסת לעיר: אלא לאו הכי קאמר בשדה שכוח מעיקרו כו'. בעוד החיש בשדה עומר השכוח מעיקרו ששכחו הוא תחילה לפועל הוי שכחה אבל זכור שהניחו שם מדעתו ולבסוף שכחו על ידי פועלים לא הוי שכחה: אבל צעיר. משנכנס לעיר אפילו זכור ולבסוף שכח הוי שכחה דליתיה גביה כו׳. והכי קא נסיב ליה תנא לתלמודיה יכול לא יהא שכחה ת"ל בשדה ושכחת בעודך בשדה הוא דבעינן דשכחתיה אתה ולא בעיר לא בעינן ושכחתדי שאף שכחת פועלים עושה אותה שכחה: וממאי. דקרא הכי מתרץ ומתני׳ הכי אמרה: דלמא גזירת הכחוב היא. דמשמע דבשדה יהא שכחה אבל משבא בעל הבית לעיר אין שכחתו ושכחת פועלים כלום והכי האמר יכול יהא שכחה ת"ל כו': שלפניו אין שכחה. בשכחת הקולר קאי. יחיד שהתחיל לקצור מראש השורה ושכח לפניו ולחחריו שלחחריו הוי שכחה שלפניו לא הוי שכחה: יהיה. לגר ליתום ולחלמנה יהיה: עישור שחני עתיד למוד. נזכר שלה עישר מעשרותיו והוקשה לו ומיהר לעשרן בחשר הוח שם: נמון ליהושע. לרבי יהושע בר חנניא שהיה עמו בספינה והוא לוי ונוטל מעשר ראשון כדאמרי׳ בערכין (דף יה:) מעשה ברבי יהושע שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלמות אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים ואני מן המשוערים ומשורר ששיער במיתה:

ומקומו בספינה אמר רבן גמליאל

ילפינן מציאה מגם ומר סבר לא ילפינן מציאה מגם ואיבעית אימא בקטנה כולי עלמא לא פליגי דילפיגן מציאה מגם והכא בקטן קא מיפלגי מר סבר ילפינן קטן מקטנה ומר סבר אלא ילפינן קטן מקטנה ואיבעית אימא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: מתני' יראה אותן רצין אחר מציאה אחר צבי שבור אחר גוזלות שלא פרחו ואמר זכתה לי שדי זכתה לו היה צבי רץ כדרכו או שהיו גוולות מפריחין ואמר זכתה לי שדי לא אמר כלום: גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל יוהוא שעומד בצד שדהו ותקני ליה שדהו האמר ר' יוםי בר' חנינא יחצרו של אדם י קונה לו שלא מדעתו ההני מילי בחצר המשתמרת אבל חצר שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו אין אי לא לא ומנא תימרא דחצר שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו אין אי לא לא דתניא היה עומד בעיר ואומר יודע אני שעומר שיש לי בשרה פועלים שכחוהו לא יהא שכחה יכול לא יהא שכחה תלמוד לומר יושכחת עומר בשדה בשדה ושכחת ולא בעיר הא גופא קשיא אמרת יכול לא יהא שכחה אלמא הוי שכחה ונסיב לה גמרא בשדה ושכחת ולא בעיר אלמא לא הוי שכחה אלא לאו הכי קאמר יבשדה שכוח מעיקרו הוי שכחה זכור ולבסוף שכוח אין שכחה מאי מעמא דכיון דקאי גבה הויא ליה חצרו וזכתה ליה יאבל בעיר אפילו זכור ולבסוף שכוח הויא שכחה מאי מעמא דליתיה גביה דלזכי ליה ממאי דלמא גזירת הכתוב היא רבשרה נהוי שכחה ובעיר לא נהוי שכחה אמר קרא ילא תשוב לקחתו לרבות שכחת העיר האי מיבעי ליה ללאו אם כן נימא קרא לא תקחנו מאי לא תשוב לרבות שכחת העיר ואכתי מיבעי ליה לכדתגן משלפניו אין שכחה שלאחריו יש שכחה שהוא בבל תשוב יזה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה כל שאינו בבל תשוב אינו שכחה אמר רב אשי אמר קרא ייהיה לרבות שכחת העיר וכן אמר עולא והוא שעומד בצד שדהו וכן אמר רבה בר בר חנה והוא שעומר בצד שדהו איתיביה רבי אבא לעולא מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים

גמור היינו מדבריהם ולענין יד לא פליגי דילפינן אלא לענין חלרים: זבתה לו. [א] נראה אע"ג דלא אמר זכתה לי דוכתה לו כדאמרי לעיל (דף י.) אי תקון רבנן דלקני כי לא אמר מאי הוי ואין לומר דהתם היינו משום דנפל לו עליה דגלי בדעתיה שרולה לקנות אבל הכא מי יימר דרולה לקנות דחדרבה משמע לעיל דאי לא נפל קנה טפי ואע"ג דלא אמר אקני ועוד דאמר רבי יוסי בר׳ חנינא חלרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אלמא אע"ג דלא אמר קני והכא נקט משום סיפא דאפילו אמר כיון דרץ כדרכו לא קני": היה צבי רץ בדרבו. ה"ה אפי׳ לצי שבור אם רך אחריו ואין מגיעו אלא אורחא דמילתא נקט דכשרן כדרכו אין מגיעו: ה"ב בחצר המשתמרת. תימה דבפ׳ שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מט: ושם ד"ה והלכתא) אמר משכונו של גר ביד ישראל ומת

ילפינן מציאה מגם. האי ילפינן הוי °מדרבנן דמליאת קטן לא

הוי אלא מדרבנן אפילו לרבי יוסי דאמר (לקמן דף יב.) גזל

הגר כו' וזה קונה השאר כו' ופריך ותקני ליה חלרו דאמר ר' יוסי בר' חנינא כו׳ ומסיק דליתיה פי׳ למלוה בחלרו וקשה דהתם משמע דהוי בחלר המשתמרת מדמייתי עלה מרבי יוסי בר' חנינא דמיירי במשתמרת כדמוכח הכא ועוד דמסתמא ביתו ודאי משתמר הוא ששמר שם המשכון וא"כ כי ליתיה נמי לקני ועוד אדפריך ליה מדרבי יוסי בר' חנינא לפרוך ממתני' ומיהו זה נוכל לתרך דמתני' הוי משום דנתכוין לזכות בה דאמר זכתה לי לכך מייתי מרבי יוסי בר׳ חנינא [=] וי"ל דה"פ דליתיה למשכון בחלר אבל מלוה גם לפי המקשן מיירי דליתיה בחצר ולכך לא פריך ממתני׳ כ״א מרבי יוסי בר׳ חנינא וא"ת פרק הזורק (גיטין דף עו: ושם ד״ה והוא) דתנן זרק לתוך ביתה או לתוך חלרה מגורשת משמע דמשתמרת ואפילו הכי האמר עולא והוא שעומדת בלד ביתה וי"ל דדוקה גבי גט דאיתיה בעל כרחה בעינן עומדת

בלד ביתה כדאמר בשמעתין: זכור ולבסוף שבוח. פירוש זכור

בשעה שהשכחה מתחלת שכבר שכחוהו פועלים ולבקוף שכח גם הוא ושכוח מעיקרו הוי כששכחו הפועלים שכח גם הוא אבל מה שהוא זכור בשעה שהפועלים זוכרין אין זה זכור ולבסוף שכוח דחל"כ לא תמצא שכחה לעולם דכששדהו מלחה עומרין יאמר יזכה לי שדי: דלמא גזירת הבתוב היא. פרש"י ונגרום יכול יהא

ומקומו שכחה ותימה לפי שרולה לסתור ראייתו מגיה הברייתא ותו מה מתרץ לרבות שכחת העיר והלא בברייתא יליף דזכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה דקתני יודע אני שפועלים שכחוהו והכא דדריש לרבות שכחת העיר יעמיד בשכוח מעיקרא לכך י"ל שאינו סותר ראייתו אלא גמרא קשה לו על הברייתא מנ"ל למדרש מיעוטא על דיוקא דקרא דדריש בשדה ושכחת דהיינו שכוח מעיקרא אבל זכור ולבסוף שכוח לא היי שכחה ועל זה קאי מיעוטא לומר דבעיר אפילו זכור ולבסוף שכוח הוי שכחה דלמא גזירת הכחוב היא דבשדה הוי שכחה שכח מעיקרא ולא בעיר והכי מסתברא טפי לאוקמי מיעוט אגופיה דקרא בשדה ושכחת ולא בעיר והשתא משני שפיר לרבות שכחת העיר וע"כ לא מני קאי אפשטיה דקרא: זה הבדד. לאחויי קרן זוית:

עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע

עישור שאני עתיד למוד. פרש"י פרק קמא דקידושין (דף כו: ושם ד"ה מעשה) שהיה ירא פן יסמכו עליו בני ביתו שעישר ויאכלו טבל דחזקה על חבר שאינו מוליא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן וקשה דהיינו דוקא בחבר שמת או בהולך ואין בדעתו לשוב עד ימים רבים ועוד למה נתנם לרבי יהושע ולרבי עקיבא יקרא להם שם ולא יותר ועוד דאין זה קריאת שם דלא אמר עשרה יהא מעשר אלא אמר מעשר ראשון יהא נתון ליהושע ופר״ת דשנת הציעור היתה וכבר הפרישם והיה לריך להוליאם מתחת ידו ינתו בכן שרות התקב. ליה שדהו כרי יוסי בר חנינא דאמר חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ודחי׳ הני מילי בחצר המשתמרת אבל שדה שאינה משתמרת אי עומד לא לא. וכן אמר עולא והוא שעומד בצד שדהו. איתיביה רבא מעשה ברבן גמליאל ווקנים שהיו באין בספינה.

מוסף רש"י

שהיו באים בספינה. ושכח ולא נתן רשות לתרוס (קדושין בו:). נתון ליהושע. רבי יהושע כן חנניא. כדאמר במס' ערכיו סוניט, כו ומנו בר' יהושע (יא:) מעשה בר' יהושע ברבי חנניא שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות, אמר לו חזור שאתה מן המשוררים בך שחתה נון אלמא לוי היה. ספרי (פ' יהושע קרח) וכבר בקש ר' יהושע בן חנניא לסייע את ר' יומנן בן גודגדא אמר ליה חזור לאחוריך אתה מחייב בנפשך שאתה מן המשורריו ואני מו השועריו

רבינו חננאל (המשך) בצד שדהו זכתה לו שדהו ואם אינו עומד שם לא זכתה לו שדהו. מנא הני מילי דתניא היה עומד בעיר ואומר יודע אני כי בעיר ואומר יודע אני כי העומר שיש לי בשדה פועלים שכחוהו לא יהא שכחה יכול לא יהא שכחה ת״ל ושכחת עומר בשדה. בשדה ושכחת ולא בעיר. ופרישנא בשדה שכוח מעיקרו הוי שכחה זכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה מאי טעמא כיון דכי קאי בשדה וזכור לו זכתה לו שדהו ואע״ג דבתר הכי שכחו שכחה שכבר זכתה לו שדהו וכאילו נטלו מאותה שרוו וכאילו נטלו מאוזה העת אבל בעיר אפי׳ זכור ולבסוף שכחו הוי שכחה מאי טעמא דהא ליתיה שדהו ש״מ דאי עומד בצד שדהו זכתה לו שדהו ואי אינו עומד בצד שדהו לא זכתה לו שדהו. ואמרי׳ וממאי דמשום דלא הוה . שכחה דלמא גזירת הכתוב היא ל) דבשדה לא ניהוי שכחה. ובעיר כי האי נוונא זכור ולבסוף שכוח ליהוי שכחה מדכתיב לא תשוב לקחתו גמרינן מינה לרבות שכחת העיר. ונדחו הדברים האלו ואסקה רב אשי יהיה לרבות שכחת

אם עומד בצד שדהו זכתה לו שדהו ואי